

INSTITUTI I KURRIKULËS DHE I TRAJNIMIT

PROGRAM MËSIMOR PËR CIKLIN FILLOR

LËNDA: GJUHË ANGLEZE

(Klasa e pestë)

VITI SHKOLLOR 2007-2008

Tiranë, 2008

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

I. HYRJE

II. SYNIMET

III. STRUKTURA E PROGRAMIT

IV. OBJEKTIVAT E PROGRAMIT

V. SHPËRNDARJA E ORËVE

VI. INTEGRIMI

VII. METODOLOGJIA E ZBATIMIT TË PROGRAMIT

VIII. VLERËSIMI DHE VETËVLERËSIMI

IX. SHTOJCA

I. HYRJE

Programi mësimor i gjuhës angleze për klasën e pestë është hartuar në përputhje me Kurrikulën Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar, Portofolin Evropian për Gjuhët, si dhe në përputhje me Kuadrin Evropian të Referencave për Gjuhët, qëllim që t'i përgjigjet një Shoqërie të Hapur sipas kërkesave dhe nevojave që shtrohen përpara mësimin dhe përvetësimit të gjuhës angleze në vendin tonë.

Njohuritë e fituara në dy vitet e mëparëshme, rimerren duke u pasuruar gradualisht e duke motivuar nxënësit e kësaj grup-moshe. Ky program e përgatit nxënësin që të kalojë në një nivel të ri dhe më të avancuar nga pikëpamja gjuhësore e ndërkulturore. Formimi gjuhësor i nxënësit merr një dinamikë të re përmes mundësisë që i ofrohet për të komunikuar, pasi ai dëgjon e reagon. Nxënësi pëfiton një fjalor të caktuar për të organizuar fjalë në fjali të thjeshta dhe njohuri gramatikore për t'i shprehur saktë ato. Ai është në gjendje të shprehet për veten dhe botën që e rrethon; zgjeron njohuritë mbi kulturën e vendeve anglofone duke zgjeruar njëkohësisht edhe njohuritë e tij të përgjithshme. Edhe në këtë klasë nxënësi vazhdon me Nivelin A1.

II. SYNIMET

Programi i gjuhës angleze për klasën e pestë synon që nxënësi :

- ❖ të zhvillojë aspektin njohës, gjuhësor e ndërkulturore dhe emocional;
- ❖ të përvetësojë bazat fillestare të mësimin të gjuhës angleze;
- ❖ të përdorë gjuhën angleze si mjet komunikimi;
- ❖ të lexojë fjali dhe tekste të shkurtra në gjuhën angleze;
- ❖ të zhvillojë aftësitë e të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit;
- ❖ të rrisë dëshirën për të pyetur, për t'u përgjigjur, për të përshkruar objektet e mjedisit rrethues, për të kuptuar gjuhën e përdorur nga mësuesi në klasë.

III. STRUKTURA E PROGRAMIT

Programi i gjuhës angleze për klasën e pestë ndërtohet mbi bazën e katër aftësive gjuhësore:

1. të dëgjuarit
2. të lexuarit
3. të folurit
4. të shkruarit

Për secilën aftësi përcaktohen objektivat e të nxënësit. Këto aftësi realizohen nëpërmjet linjave dhe nënlinjave të përmbajtjes:

Linja	Nënlinja
1. Komunikimi dhe formimi kulturor	1.1 Kultura dhe komunikimi 1.2 Aktet dhe funksionet e komunikimit
2. Formimi gjuhësor	2.1 Struktura gramatikore

Në fund të programit gjenden Shtojcat, në të cilat pasqyrohen shembuj praktikë(jo të detyruar), të zbatimit të programit mësimor.

IV. OBJEKTIVAT E PROGRAMIT

Objektivat e programit të klasës së pestë përcaktohen në mbështetje të Udhëzimit të Ministrit të Arsimit dhe të Shkencës Nr.49, dt.27.12.2006 “Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve”.

Objektivat detajohen sipas aftësive, linjave dhe nënlinjave. Ato vëzhgohen dhe maten nga mësuesi dhe vetë nxënësi. Përcaktimi i objektivave i jep mundësi nxënësit që të jetë i pavarur gjatë procesit mësimor.

IV.1 Objektivat sipas aftësive gjuhësore

Të dëgjuarit

Në përfundim të klasës së pestë nxënësi të jetë i aftë:

- ❖ **të reagojë** ndaj fjalëve dhe shprehjeve, komandave e fjalive të shkurtra e të thjeshta;
- ❖ **të ndërveprojë** në dialogë të shkurtër, mesazhe të thjeshta, shprehje dhe tekste të thjeshta, të shprehura qartë dhe ngadalë;
- ❖ **të pyesë** për atë që nuk e kupton gjatë dëgjimit duke përdorur fjalë ose shprehje të thjeshta.

Të lexuarit

Në përfundim të klasës së pestë nxënësi të jetë i aftë:

- ❖ **të lexojë** dhe kuptojë tekste të thjeshta, të shkurtra, me gjuhë jo shumë të ngarkuar.
- ❖ **të bëjë** pyetje rreth teksteve thjeshta.
- ❖ **t’u** përgjigjet pyetjeve rreth teksteve, me fjali të ndërtuara thjeshtë dhe saktë.
- ❖ **Të hamendësojë** shpesh kuptimin e fjalëve ose shprehjeve të reja në bazë të pikturave.

Të folurit

Në përfundim të klasës së pestë nxënësi të jetë i aftë:

- ❖ **të përgjigjet** me shqiptim të qartë duke përdorur shprehje të njohura, të përsëritura shumë herë më parë;
- ❖ **të përdorë** fjali të thjeshta, për të shprehur ndjenja, dëshira; për të dhënë informacione të shkurtra; për të bërë përshkrime të shkurtra;
- ❖ **të hezitojë**, kur ka keqkuptime dhe shpesh, edhe ndonjë gabim të lejueshëm për nivelin e tij.

Të shkruarit

Në përfundim të klasës së pestë nxënësi të jetë i aftë të:

- ❖ **të shkruajë** fjalë, shprehje, fjali dhe tekste jo shumë të gjata që gjenerojnë informacione ose mendime rreth përvojave të ndryshme të jetës së tij të përditshme;
- ❖ **të përshtasë** një model të thjeshtë teksti me fjalë, shprehje ose edhe fjali të formuara nga vetë ai.

IV. 2 Objektivat sipas linjave dhe nënlinjave

LINJA 1: Komunikimi dhe Formimi Kulturor

Përshkrimi i linjës: Kjo linjë konsolidon bazat fillestare të gjuhës që janë të domosdoshme për komunikim, të cilat janë dhënë në klasën e katërt. Nëpërmjet situatave të ndryshme, tërheqëse për moshën, kjo linjë ndihmon zhvillimin e gjithanshëm të nxënësit në aspektin njohës, gjuhësor, emocional dhe kulturor. Gjithashtu ajo zhvillon aftësitë e përgjithshme psikomotore dhe linguistike në përputhje me grup-moshën e nxënësve.

Nënlinja 1.1: Kultura dhe Komunikimi

Përshkrimi i nënlinjës. Në këtë nënlinjë përshkruhen aspekte të jetës së përditshme, ku realizohen objektivat e aftësive të të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit dhe të shkruarit.

Nxënësi aftësohet:

- të identifikojë;
- të dallojë;
- të etiketojë;
- të shqiptojë;
- të reagojë;
- të përgjigjet;
- të tregojë;
- të zgjedhë;
- të ndërveprojë

në situata të ndryshme, si p.sh. jeta e përditshme, jeta në shkollë, bota rreth nesh, bota e komunikimit, jeta personale dhe shoqërore etj.

Nënlinja 1.2: Aktet dhe Funksiomet e Komunikimit

Përshkrimi i nënlinjës: Kjo nënlinjë njeh dhe aftëson nxënësit me rëndësinë e komunikimit, funksionet e tij si dhe instrumentet, mjetet, mediat dhe sjelljet e komunikimit. Nxënësi aftësohet:

- të përshkruajë;
- të tregojë;
- të krahasojë;
- të shprehë pëlqime dhe mospëlqime;
- të ftojë;
- të tregojë pronësi;

- të pyesë dhe përgjigjet;
- të shkëmbejë kortezi;
- të kërkojë leje;
- të bëjë telefonata,
- të sugjerojë,
- të urdhërojë,
- të këshillojë,

në situata të jetës së përditshme, si: festa, takime, ditëlindje, treg, vende të panjohura etj.

LINJA 2: Formimi Gjuhësor

Përshkrimi i linjës: Kjo linjë aftëson nxënësin të prodhojë elemente të thjeshta të gjuhës angleze. Nëpërmjet situatave të ndryshme praktike, nxënësi nxitet të mësojë strukturat elementare gramatikore të gjuhës angleze dhe t'i përdorë saktë ato.

Nënlinja 2.1: Struktura Gramatikore

Përshkrimi i nënlinjës: Kjo nënlinjë përqendrohet në konsolidimin dhe përdorimin e strukturave të thjeshta gramatikore.

Nxënësi aftësohet:

- të dallojë;
- të zgjedhojë;
- të shkruajë;
- të tregojë;
- të riprodhojë;
- të përdorë

foljen dhe kohët e saj të thjeshta, mbiemrat e thjeshtë, ndajfoljet, parafjalët që tregojnë vend, foljet modale, emrat e numërueshëm dhe të panumërueshëm, shumësin e emrave, përemrat vectorë, dëftorë, pyetës dhe pronorë, nyjet, rendin e fjalëve në fjali, nëpërmjet situatave të ndryshme nga jeta e përditshme.

V. SHPËRNDARJA E ORËVE

35 javë x 2 orë = 70 orë vjetore

Nr.	Linjat	Sasia e orëve
1	Komunikimi dhe formimi kulturor	32
2	Formimi gjuhësor	28
	Orët e lira	10

Shpërndarja e orëve, e planifikuar sipas linjave, qartëson raportet sasiore ndërmjet linjave.

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) objektivat e secilës linjë mund të ndërthuren me njëra-tjetrën dhe mund të zënë vend aty ku përdoruesi e sheh më të arsyeshme për t'i zbatuar. Konceptimi i kapitujve të tekstit dhe njërive mësimore

është e drejtë dhe detyrë e autorit të tekstit dhe mësuesit. E rëndësishme është në këtë rast, që zbatuesit e programit të jenë të vëmendshëm në realizimin cilësor të të gjitha objektivave të përcaktuara në këtë program, duke u qartësuar se objektivat e linjave dhe nënlinjave nuk janë shënuar sipas rendit të përparësive. Ato duhet të interpretohen si kërkesa që duhen realizuar në mënyrë të mjaftueshme për të siguruar arritjen e tyre nga nxënësit.

Orët e planifikuara për secilën linjë përmbajtjeje shërbejnë për realizimin e objektivave të programit nga autorët për shtjellim të mësimëve, aktiviteteve gjuhësore dhe orëve të përsëritjes.

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 32 orë. Pa rënë ndesh me parimin e autonomisë së mësuesit në mësimdhënie, 32 orë mësimore i kushtohen veprimtarive me karakter komunikimi. Mësuesi përdor materiale të ndryshme didaktike si: teksti, revista, materiale integruese etj. Gjatë procesit mësimor rimerren, përsëriten dhe përforcohen njohuritë e fituara.

Formimi gjuhësor zë 28 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësuesi shtjellon në bashkëveprim me nxënësit njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore (gramatikore e leksikore). Rimerren dhe përforcohen njohuritë e mësuara më parë, si edhe ato të reja.

Qëllimi *i orëve të lira* (rreth 14% e orëve totale), është që t'i lërë hapësirat e nevojshme iniciativës dhe krijimtarisë së shkollës për të përmbushur sa më mirë nevojat dhe interesat e nxënësit në përputhje me kërkesat e programit zyrtar, të miratuar nga Ministria e Arsimit dhe e Shkencës për lëndën e Gjuhës Angleze dhe Udhëzimin Nr. 38, dt. 9.10.2007 i MASH për orët e lira.

Organizimi i lojërave gjuhësore me elementë që zhvillojnë të menduarit logjik dhe kritik në shërbim të një objekti të paracaktuar; organizimi i konkurseve brenda klasës edhe për një kapitull; lojëra të ndryshme zbavitëse; përforcimi i njohurive i shoqëruar me metoda e strategji që fuqizojnë si të nxënësit, ashtu edhe mësimdhënien janë disa veprimtari rekomanduese për rubrikën e orëve të lira.

Për mbushjen efikase të një pjese të orëve të lira mund të bashkëpunohet edhe me mësuesi/et e lëndëve të tjera, duke hartuar paraprakisht një plan të përbashkët (në formën e një projekti ose të një teme komplekse), që shfrytëzon lidhjet konceptuale të gjuhës angleze me lëndët e tjera dhe aspektet ndërkurrikulare.

Shpërndarja dhe shumëllojshmëria e aktiviteteve në vendin e duhur përgjatë procesit mësimor akademik është një element i rëndësishëm i zbatimit me sukses të rubrikës së orëve të lira.

Kujdes duhet bërë që orët e lira të mos shpërdorohen duke i shfrytëzuar kryesisht për qëllime rutinë, të cilat nuk ndihmojnë në arritjen e objektivave të këtij programi.

VI. INTEGRIMI

Programi i gjuhës angleze për klasën e pestë mbështetet në integrimin ndërlëndor, duke e shfrytëzuar atë për aftësimin në rritje të nxënësit në përdorimin e njohurive gjuhësore në përgjithësi dhe të katër aftësive (të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit e të shkruarit). Konceptet e njohuritë gjuhësore trajtohen e mësohen më mirë në kontekste të caktuara

kuptimore, të cilat lidhen ngushtë me fusha tematike të parashtruara në programin e gjuhës angleze dhe të trajtuara në lëndët e tjera.

1. Kjo ndërthurje mes *shkencave natyrore* p.sh. matematikës dhe gjuhës së huaj shprehet në mësimin e shifrave, numrave, veprimeve matematikore: mbledhja e zbritja etj.
2. Në lëndën e *biologjisë*, lidhja reflektohet tek linja “Komunikimi dhe Formimi Kulturor” kryesisht tek tematika “Bota rreth nesh”, duke trajtuar tema si: ushqyerja, shëndeti. etj
3. Me **artet** janë të lidhura ngushtë temat mbi sportin, muzikën, modën, pikturën si pjesë e fushës tematike “Jeta e përditshme”. etj
4. Me **shkencat sociale** janë të lidhura tema si: miqësia, marrëdhëniet familjare, festat etj., pjesë këto të fushës tematike “Jeta personale e shoqërore”

Trajtimi ndërlëndor u shërben synimeve të përgjithshme të programit si dhe realizimit të objektivave të linjave dhe nënlinjave të tij, kryesisht për:

A. Edukimin intelektual:

Përmes ndërthurjes së njohurive të ndryshme nxënësi arrin të zbulojë, analizojë, sintetizojë dhe vlerësojë duke rritur cilësinë e nxënies.

B. Edukimin qytetar

Edukimi mjedisor. Ndotja, mbrojtja e ambientit janë tema që shoqërohen me fjalor e struktura gjuhësore, të cilat trajtohen jo si një qëllim më vete, por në një kontekst kuptimplotë dhe edukativ.

Edukimi kulturor dhe etik. Përmes lëndëve histori dhe gjeografi, nxënësi fiton njohuri mbi vendet anglishtfolëse. Këto njohuri ndërthuren me dijet mbi kulturën e këtyre vendeve, zakonet e doket e tyre, mënyrën e jetesës etj. Këtu nuk mund të lihen pa përmendur edhe shprehitë etike të këtyre popujve. Nxënësi mëson të ndërveprojë në situata të ndryshme me sjellje etike të përshtatshme, të cilat trajtohen përmes funksioneve gjuhësore, si: të kërkojë falje, të pyesë etj.

Edukimi për të drejtat e njeriut. Njohja e kulturave të vendeve anglishtfolëse trajtohet ngusht me temat e barazisë sociale, diskriminimit social, respektit reciprok etj.

Atdhedashuria. Duke njohur kulturat e popujve të vendeve anglishtfolëse nxënësi bën krahasime me kulturën amtare dhe ndërgegjësohet për identitetin e tij kombëtar.

VII. METODOLOGJIA E ZBATIMIT TË PROGRAMIT

Realizimi i objektivave të mësipërm mbështetet në:

- ***Krijimin e një mjedisi real të të mësuarit të gjuhës angleze.***

Respektimi i aftësive moshore, psiqike, fizike dhe intelektuale të nxënësit është një domosdoshmëri për të siguruar suksesin e punës me këtë grup-moshë.

Nxënësit e kësaj grup-moshe mësojnë më mirë në mjedise reale. Mësuesi/ja, në varësi të temës që trajton, krijon ndjenjën dhe atmosferën e lojës; lejon që nxënësi të bashkëbisedojë, të recitojë vjersha të shkurtra, të këndojë, të thotë edhe ndonjë fjalë pa kuptim. Pra, në këtë mënyrë lodrat, këngët, vjershat, tregimet dhe veprimtaritë fizike karakterizojnë të gjithë procesin mësimor. Këto veprimtari konceptohen në mënyrë të thjeshtë që nxënësi të kuptojë atë që i kërkohet.

- ***Shumëllojshmërinë e veprimtarive.***

Në çdo orë mësimi, mësuesi/ja nxit imagjinatën dhe mendimin krijues të nxënësit duke i krijuar atij mundësi të marrë pjesë aktive në procesin mësimor.

Detyrat e dhëna janë në përputhje me nivelin e kësaj grup-moshe dhe si të tilla janë të realizueshme dhe nxitëse. Për këtë arsye mësuesi/ja përdor teknika të ndryshme dhe mjete didaktike të përshtatshme.

- ***Rëndësinë e të dëgjuarit.***

Dëgjimi është një aftësi e rëndësishme gjuhësore veçanërisht në fazën fillestare të gjuhës. Mësuesi/ja mundëson zhvillimin e kësaj aftësie nëpërmjet veprimtarive të tilla, si p.sh.: situata autentike të dëgjuara në kasete, CD, DVD, si edhe tregime të bazuara në piktura, fotografi ose në mjete të tjera nxitëse vizuale.

- ***Njohjen me gramatikën.***

Karakteristikë e kësaj moshe është përvetësimi i gramatikës nëpërmjet lojërave gjuhësore. Mësuesi/ja nuk synon t'i mësojë nxënësit rregullat gramatikore, por e ndërjegjëson atë duke i dhënë modele gjuhësore sa më afër komunikimit real. Qortimet gramatikore bëhen me ushtrime gojore, të cilat praktikojnë forma, si p.sh.: Do they? Does he/she?, duke theksuar mësimin e modelit dhe jo shpjegim të mirëfilltë gramatikor.

- ***Trajtimin e të shkruarit.***

Mësuesi/ja ndërton veprimtari për zhvillimin e kësaj aftësie me shumë kujdes dhe në kohën e duhur. Një pjesë të tyre e përdor për aftësimin e nxënësve në drejtshkrimin e fjalëve dhe pjesën tjetër për shprehjen e mendimeve nëpërmjet të shkruarit si aftësi gjuhësore. Kjo trajtohet me shumë kujdes dhe në kohën e duhur, pasi lidhet me nivelin e njohjes së alfabetit dhe tipat e veprimtarive të të shkruarit. Gjithmonë të mbahet parasysh që nxënësi ende nuk ka përsosur mjaft elemente të të shkruarit në gjuhën amtare.

- ***Trajtimi i gabimeve.***

Në këtë grup-moshë është normale të bëhen gabime gjatë mësimin të gjuhës angleze. Mësuesi/ja bën kujdes në qortimin e gabimeve duke mos frenuar iniciativën dhe shprehjen e lirë të nxënësve dhe duke mos e penalizuar nxënësin për gabimet që bën.

VIII. VLERËSIMI DHE VETËVLERËSIMI

Mësuesi/ja duke u mbështetur te standardet e dhëna në program, përcakton standarde të pritshme për të gjithë nxënësit, pavarësisht nga ndryshimet e tyre individuale, gjuhësore, emotive dhe kulturore.

Për këtë grup-moshë rëndësi ka vlerësimi pozitiv i tyre. Asgjë nuk është më nxitëse sesa sukcesi i arritur.

Mësuesi/ja monitoron dhe qorton detyrat duke përcaktuar objektiva të qartë.

Mësuesi/ja, nëpërmjet vlerësimit, “zbulon” shkallën e përfitimit e të konsolidimit

(nga ana e nxënësit) të njohurive, aftësive dhe shprehive të përfshira në këtë program. .

Vlerësimi organizohet në disa forma:

1. Vlerësim i vazhdueshëm me gojë.

2. Vlerësim me shkrim

Ky vlerësim bëhet në mbështetje të realizimit të objektivave të linjave dhe nënlinjave.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë klasifikohet në:

- ❖ Vlerësim formues, me anë të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënësi/ja në formimin e tij/saj gjuhësor në përputhje me objektivat e caktuara.
- ❖ Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimin e materialit gjuhësor të dhënë më parë. Ai, gjithashtu, jep informacion për efektshmërinë e të nxënësit dhe ndihmon në ecurinë e mëtejshme të mësimdhënies/nxënies.
- ❖ Vlerësim i planifikuar mbi bazën e realizimit të objektivave të nënlinjave, pra në bazë kapitulli. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës.
- ❖ Vlerësim motivues, i cili ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënësit për mësimin e gjuhës angleze. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor.

Vlerësimi përfundimtar është vlerësimi me notë që finalizon arritjet e objektivave të linjave dhe nënlinjave për këtë grup-moshë.

Vetëvlerësimi është element i rëndësishëm në mësimin e gjuhës angleze për këtë grup-moshë. Vënia e synimeve të qarta në program mundëson vetëvlerësimin e tyre në vazhdimësi. Gjatë vetëvlerësimit në procesin mësimor ndiqen këta hapa:

- ❖ Mësuesi/ja diskuton me nxënësit atë që ata do të arrijnë në klasë;
- ❖ Nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte. Më pas mësuesi/ja dhe nxënësit bëjnë komentin përfundimtar;
- ❖ Nxënësit vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit/es;
- ❖ Nxënësi mban shënim arritjet e tij duke përdorur edhe gjuhën amtare;
- ❖ Mësuesi/ja bisedon me nxënësin individualisht dhe i tregon arritjet.

Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënësi, ashtu edhe mësuesi. Njohja e nxënësit me vetëvlerësimin e ndërjegjëson atë të kuptojë më mirë problemet e të mësuarit.